

TILLSYN 1/23

Kontroller av varor i samarbete med Tullverket 2022

Godskontroller och tillsyn av smycken, elektronik och leksaker

Kemikalieinspektionen arbetar med att minska risken för att människor och miljö skadas av kemikalier. Vi är en statlig myndighet som kontrollerar att företag följer reglerna för kemiska produkter, bekämpningsmedel och kemikalier i varor. Vi prövar ansökningar om tillstånd för att sälja och använda bekämpningsmedel. För att främja god hälsa och bättre miljö utvecklar vi lagstiftning och andra styrmedel i Sverige, inom EU och internationellt.

Kemikalieinspektionen.

Artikelnummer: 511 463

Förord

Kemikalieinspektionen arbetar på uppdrag av regeringen med att stärka arbetet för en giftfri cirkulär ekonomi i Sverige, EU och globalt. Under 2022 sker insatser på flera områden för att göra produkter och varor giftfria från början. Att utveckla kemikalietillsynen är en del av detta arbete. En effektivare tillsyn bidrar även till att minska kemiska risker i vardagen och är därigenom ett steg på vägen att nå riksdagens miljö kvalitetsmål Giftfri miljö, det mål myndigheten ansvarar för.

Denna rapport beskriver ett tillsynsprojekt som genomförts tillsammans med Tullverket på Arlanda. Tillsynen var inriktad på smycken, elektriska produkter och leksaker som var deklarerade för import via Arlanda flygplats. Från Kemikalieinspektionen deltog inspektörerna Marcus Hagberg och Frida Ramström vid Enheten för tillsyn av bekämpningsmedel och varor.

Innehåll

Sammanfattning	4
Summary	5
1. Inledning	6
1.1 Om Kemikalieinspektionen.....	6
1.2 Därför jobbar vi med Tullverket vid gränsen.....	6
1.3 Lagstiftning som vi kontrollerade.....	6
2. Metod	8
3. Resultat.....	9
4. Slutsatser.....	10
5. Bilaga 1 Lagstiftning.....	11
5.1 Reach-förordningen (EG) nr 1907/2006.....	11
5.2 RoHS-direktivet 2011/65/EU.....	11
5.3 Direktivet om leksakers säkerhet 2009/48/EG.....	11

Sammanfattning

Kemikalieinspektionens tillsynsavdelning utförde under 2022 ett tillsynsprojekt tillsammans med Tullverket. Kontroller av importerade varor utfördes i godslokaler på Arlanda flygplats. Vid kontrollerna testades varorna med Kemikalieinspektionens XRF-instrument¹ och varornas märkning granskades.

Vid kontrollerna valde vi ut 80 sändningar ut för fysisk kontroll av varorna. I dessa sändningar kontrollerade vi 260 olika sorters varor. 15 av dessa sändningar innehöll varor som inte uppfyllde kemikalielagstiftningens krav.

Totalt stoppades 15 olika sorters smycken och 6 olika sorters elektriska produkter. 10 smycken innehöll för höga halter kadmium, 2 smycken innehöll för höga halter bly och 3 smycken innehöll för höga halter kadmium och gav utslag på nickeltest. 3 elektriska produkter stoppades på grund av bristfällig märkning och 3 elektriska produkter stoppades på grund av både innehåll av bly och märkningsbrister.

De stoppade varorna importerades av tio olika företag. Det var totalt 251 smycken och 366 elektriska produkter som stoppades.

I de fall varorna inte uppfyllde kraven i lagstiftningen tog vi beslut om saluförbud som förmedlades till importören. Dessa importörer fick även beslut från Tullverket om att varorna inte frigjordes för fri omsättning.

Projektet har bidragit till att Kemikalieinspektionen och Tullverket har fått mer erfarenhet av att arbeta tillsammans för att hindra farliga produkter att komma in i landet. Erfarenheterna från detta projekt kommer att användas i kommande samarbeten för att göra den här typen av kontroller ännu mer effektiva.

---

¹ XRF = X-Ray Fluorescens. Instrumentet använder röntgenstrålning för att avgöra vilka grundämnen ytan på en vara består av. Metoden ger ungefärliga halter.

Summary

In 2022, the Swedish Chemicals Agency's enforcement department carried out an enforcements project together with the Swedish Customs. The inspections were carried out in freight premises at Arlanda Airport. The products were tested with the Swedish Chemicals Agency's XRF instrument² and the products labelling was controlled.

During the controls, we chose 80 shipments for physical control of the goods. In these shipments, we controlled 260 different types of products. 15 of these shipments contained products that did not comply with the requirements in chemical legislation.

In total, 15 types of jewellery and 6 different types of electrical products was stopped. 10 types of jewellery contained too high levels of cadmium, 2 jewellery contained too high levels of lead and 3 jewellery contained too high levels of cadmium and were tested positive for nickel release.

3 electrical products were stopped due to non-compliant labelling and 3 electrical products were stopped both because they contained lead and the labelling was non-compliant.

The stopped goods were imported by ten different companies. In total, 251 jewellery and 366 electrical products were stopped.

In the cases when the products did not comply with the legislation, we put a sales ban on the products that was sent to the importer. These importers also got a decision from the Customs that the products were not release for free circulation.

The project has given The Swedish Chemicals Agency and the Swedish Customs more experience of working together to stop dangerous products from entering the country. The experience from this project will be used in future cooperation to make these types of controls more efficient.

---

² XRF = X-ray fluorescens. The instrument can detect certain elements and gives immediate answer on how much of the substance that is present in the product that is being checked.

1. Inledning

1.1 Om Kemikalieinspektionen

Kemikalieinspektionens uppdrag är att minska riskerna för att människor och miljö skadas av kemikalier. Vi är en myndighet under den svenska regeringen och vi arbetar i Sverige, inom EU och i världen. I vårt uppdrag ingår utveckling av lagstiftning och andra styrmedel samt att pröva ansökningar om tillstånd att få sälja och använda växtskyddsmedel och biocidprodukter. Vi har även tillsynsansvar för kemiska produkter, bekämpningsmedel och kemiska ämnen i varor. Tillsynen riktar sig i första hand mot importörer och tillverkare. Vi ger också tillsynsvägledning till kommuner och länsstyrelser i frågor som rör vårt område.

1.2 Därför jobbar vi med Tullverket vid gränsen

I Sverige är de flesta varor som säljs tillverkade i andra länder och förs in till Sverige. Om varorna kommer från länder utanför EU definieras det som import och varorna passerar Sveriges yttre gräns. Den som importerar varorna måste deklarera dem hos Tullverket. Genom att samarbeta med Tullverket kan vi på Kemikalieinspektionen använda deklaraionsuppgifter för att välja ut varor som riskerar att innehålla farliga och förbjudna kemiska ämnen.

Genom att kontrollera varor som importeras till Sverige har vi en möjlighet att stoppa varor som inte uppfyller lagkraven redan innan de har släppts ut på marknaden. På detta sätt utsätts inte slutanvändare för riskerna med varorna.

Många av de importörer som tar in varorna som vi kontrollerade i det här projektet är sådana som Kemikalieinspektionen inte har haft kontakt med tidigare. Att arbeta tillsammans med Tullverket är därför ett effektivt sätt för Kemikalieinspektionen att hitta nya företag vars varor vi kan kontrollera. Det ger oss också en möjlighet att informera importörerna om vilka regler som gäller så att de framöver kan importera säkra varor.

1.3 Lagstiftning som vi kontrollerade

De varor som vi kontrollerade omfattas av olika kemikalielagstiftningar. Nedan ges en kort beskrivning av reglerna och mer information finns i bilaga 1.

Reach-förordningen (EG nr 1907/2006) är EU:s mest omfattande kemikalielagstiftning. De flesta regler rör kemiska ämnen och blandningar, men vissa berör varor, till exempel ett antal begränsningar i bilaga XVII. För smyckena kontrollerade vi om de uppfyllde reglerna i Reach-förordningen som begränsar

innehåll av bly och kadmium och avgivning av nickel. Begränsningen för bly har ett gränsvärde på 0,05 viktprocent och för kadmium är gränsvärdet 0,01 viktprocent. Gränsvärdet för avgivning av nickel är 0,5 µg/cm²/vecka.

RoHS-direktivet är ett EU-gemensamt regelverk som begränsar förekomsten av vissa farliga ämnen i elektriska och elektroniska produkter. För de elektriska produkterna kontrollerade vi främst innehåll av bly och kadmium. Gränsvärdet för bly är 0,1 viktprocent och för kadmium är det 0,01 viktprocent (i homogena material). Vi kontrollerade även reglerna för märkning som finns i RoHS-direktivet.

När vi kontrollerade leksaker granskade vi framför allt om de hade den märkning som krävs enligt Direktivet om leksakers säkerhet. Utöver märkning reglerar detta EU-gemensamma direktiv även förekomsten av farliga ämnen i leksaker. Dessa är dock svårare att kontrollera på plats vid gränsen och därför valde vi att fokusera kontrollen på märkning.

Marknadskontrollmyndigheter och Tullverkets samarbete regleras i EU-förordningen om marknadskontroll ((EU) 2019/1020).

2. Metod

Tillsammans med Tullverket valde vi ut importerade varor för kontroll. Beroende på vilken typ av varor det var skedde kontrollen på olika sätt.

Smycken testade vi med XRF-instrument³. Instrumentet kan mäta om smycken innehåller bly, kadmium eller nickel. Om smycket innehöll nickel kontrollerade vi det även med nickeltest. Ett sådant test ger en indikation på om nickel avges från smycket och därigenom riskera att ge en allergisk reaktion.

När vi kontrollerade elektriska produkter kontrollerade vi att de var märkta med CE-märke och tillverkarens kontaktuppgifter. Vi använde även XRF-instrument för att undersöka om varorna innehöll bly eller kadmium.

För leksakerna kontrollerade vi att de var märkta med CE-märke och kontaktuppgifter till tillverkare.

Varor som inte visade något vid XRF- eller nickeltest eller var korrekt märkta släpptes för övergång till fri omsättning och leverans till godsmottagaren.

För varorna som innehöll ämnen över gränsvärdena i lagstiftningen eller om varorna inte var korrekt märkta fattade Kemikalieinspektionen beslut om "*Förbud mot utsläppande på marknaden*" enligt bestämmelser i marknadskontrollförordningen (EU) 2019/1020. En kopia på detta beslut sändes till Tullverket. Tullverket skrev ett beslut till importören om att godset inte kan frigöras för fri omsättning och detta beslut grundade sig på marknadskontrollmyndighetens (Kemikalieinspektionens) beslut. Detta gods togs om hand av Tullverket för att senare destrueras eller föras ut ur EU.

Kemikalieinspektionen kommer att anmäla de importörer med ämnesbrister till miljöåklagaren och varorna kommer att anmälas till Safety Gate⁴.

---

³ XRF = X-Ray Fluorescens. Instrumentet använder röntgenstrålning för att avgöra vilka grundämnen ytan på en vara består av. Metoden ger ungefärliga halter.

⁴ Safety Gate är ett EU-gemensamt system dit marknadskontrollmyndigheter anmäler produkter som har kontrollerats och som utgör risker. Systemet har tidigare haft namnet Rapex. [Safety Gate for dangerous non-food products \(europa.eu\)](https://europa.eu/safety-gate)

3. Resultat

Kemikalieinspektionen granskade deklARATIONERNA för 342 sändningar. Totalt valdes 80 sändningar ut för fysisk kontroll av varorna. Det var totalt 68 olika företag eller personer som stod som importörer i deklARATIONERNA. I dessa sändningar kontrollerade vi 260 olika sorters varor. 15 av dessa sändningar innehöll varor som inte uppfyllde kemikalielagstiftningens krav. Vilken typ av varor och vilken typ av brister det rörde sig om framgår av tabell 1 nedan.

Tabell 1. I tabellen anges vilka typer av varor som hade olika brister och hur många av varorna som hade dessa brister.

Typ av vara	Brist	Antal sorters varor	Antal varor totalt
Smycken	Kadmium	10	234
Smycken	Bly	2	14
Smycken	Nickel och kadmium	3	3
Elektronik	Märkningsbrist	3	180
Elektronik	Bly och märkningsbrist	3	186

Totalt stoppades 15 olika sorters smycken och 6 olika sorters elektriska produkter. 10 smycken innehöll för höga halter kadmium, 2 smycken innehöll för höga halter bly och 3 smycken innehöll för höga halter kadmium och gav utslag på nickeltest. 3 elektriska produkter stoppades på grund av bristfällig märkning och 3 elektriska produkter stoppades på grund av både innehåll av bly och märkningsbrister.

De stoppade varorna importerades av tio olika företag. Det var totalt 251 smycken och 366 elektriska produkter som stoppades.

4. Slutsatser

Detta samverkansprojekt mellan Kemikalieinspektionen och Tullverket har medfört att båda myndigheterna fått möjlighet att på nära håll se och förstå hur den andra myndigheten arbetar, vilket kommer underlätta framtida samverkan inom ramen för andra tillsynsprojekt. Sedan den tidigare gemensamma kontrolloperationen 2019 har vi sett effekter såsom tätare kommunikation, fler tips från Tullverket och ökad spontan samverkan inom olika tillsynsområden.

Produkter som tillsynsmyndigheten hittar i tillsynen ute på marknaden och som inte uppfyller krav i lagstiftningen ska ofta dras tillbaka från försäljning i butik och ibland till och med från konsumenter. Detta är resurskrävande för både den ekonomiska aktören och tillsynsmyndigheten. Genom samarbete med Tullverket har vi chansen att stoppa produkter innan de kommer ut på marknaden.

Kemikalieinspektionen anser att det finns stor potential för riskminskning genom att fortsätta arbeta tillsammans med Tullverket. De erfarenheter som vi har fått i detta projekt kan användas för att utveckla samarbetet. Kontrollerna skulle till exempel kunna utvidgas till flera platser och produkttyper. Kemikalieinspektionen ser också att samarbetet leder till att Tullverket på eget initiativ kontakter Kemikalieinspektionen då de misstänker att produkter inte uppfyller krav i kemikalielagstiftning, vilket leder till att potentiellt farliga produkter inte kommer in i landet.

5. Bilaga 1 Lagstiftning

5.1 Reach-förordningen (EG) nr 1907/2006

Reach-förordningen är den kemikalielagstiftning som har ersatt stora delar av de kemikalierregler som gällde före den 1 juni 2007 i EU och Sverige. Reach står för Registration, Evaluation, Authorization and Restriction of Chemicals.

Förordningen omfattar i första hand kemiska ämnen och blandningar av kemiska ämnen men några bestämmelser gäller även varor. I bilaga XVII i förordningen finns ett antal begränsningsregler av vilka ett trettiotal begränsar användningen av ämnen i vissa varor. I detta projekt kontrollerade vi de begränsningsregler som gäller för bly, kadmium och nickel i smycken.

5.2 RoHS-direktivet 2011/65/EU

RoHS står för *Restriction of the use of certain hazardous substances in electrical and electronic equipment*. Direktivet begränsar användning av kvicksilver, kadmium, bly, sexvärt krom, ftalaterna DEHP, DBP, BBP, DIBP samt flamskyddsmedlen polybromerade bifenyler (PBB) och polybromerade difenyletrar (PBDE) i elektriska och elektroniska produkter.

Det ursprungliga RoHS-direktivet började gälla den 1 juli 2006. Direktivet ersattes med en uppdaterad version den 2 januari 2013. Uppdateringen innebär krav på dokumentation och märkning av produkterna vilket tidigare inte fanns. Produkterna ska ha CE-märke, ID-märkning och märkning med kontaktadress till tillverkare och importör. Tillverkaren ska också ta fram teknisk dokumentation för produkten vilket inkluderar ett intyg, en så kallad EU-försäkran om överensstämmelse (Declaration of Conformity på engelska, brukar förkortas DoC), där de bekräftar att produkten uppfyller kraven i direktivet.

Kraven som ställs på företag enligt RoHS-direktivet varierar beroende på vilken roll företaget har i distributionskedjan. Samma företag kan ha olika roller för olika produkter. Det ställs hårdare krav på tillverkare, även om både importörer och återförsäljare också har ett stort ansvar för de produkter de säljer. RoHS-direktivet är infört i svensk lagstiftning genom förordning (2012:861) om farliga ämnen i elektrisk och elektronisk utrustning och genom Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2017:7).

5.3 Direktivet om leksakers säkerhet 2009/48/EG

Leksaksdirektivet handlar om leksakers säkerhet och innehåller regler om kemiska ämnen, allmän säkerhet och elsäkerhet. Ett generellt krav i leksaksdirektivet är att kemiska ämnen i leksaker inte får innebära någon risk för barns hälsa. Dessutom

finns förbud och haltgränser för många kemiska ämnen, till exempel gränsvärden för hur mycket av vissa ämnen som får läcka från olika typer av leksaksmaterial. Exempel på sådana ämnen är bly, nickel och bor. Ett annat exempel är förbud mot innehåll av ämnen som kan ge cancer, påverka arvsmassan eller fortplantningen. I direktivet finns också krav på CE-märkning, viss annan märkning och dokumentation.

Kemikaliekraven och regler för brännbarhet i direktivet har införts i svensk lagstiftning genom lag (2011:579) och förordning (2011:703) om leksakers säkerhet, samt genom Kemikalieinspektionens föreskrifter (KIFS 2017:8).

Kemikalieinspektionen

Box 2, 172 13 Sundbyberg
08-519 41 100

Besöks- och leveransadress

Vasagatan 12 D, 172 67 Sundbyberg

kemi@kemi.se

www.kemikalieinspektionen.se

KEMI
Kemikalieinspektionen